

Erik Lindgren

POST-

historia från Sotenäs' kommun

Häftet i den posthistoriska serien skrivs på ordbehandlare och tillverkas i ett litet antal exemplar (10-20 ex) på en bordskopiator. Det är fråga om ett rent hantverk. Sinsemellan kan exemplaren bli något olika och något skönhetsfel kan förekomma. Om det är fel på det häfte Du läser i nu, ber jag Dig skicka mig det för utbyte mot ett annat.

Förord

I tidigare uppsatser om bohuslänsk posthistoria har jag i allmänhet tillämpat geografisk indelning i häradar. I enstaka fall har häraderna någorlunda sammanfallit med de moderna kommungränserna. För Sotenäs är detta fallet så när som på en församling, nämligen Bärfendal som tillhör Munkedals kommun. Den berörs ändå flyktigt i det följande såsom ett gränsfall.

Poststationerna presenteras kronologiskt, d v s i den ordning de inrättats tidsmässigt. Några av dem har öppnats samtidigt och presenteras i de fallen sinsemellan i bokstavsordning.

I citat ur äldre skrivelser har jag moderniserat stavningen för att underlätta läsningen. Även orternas namn återges i allmänhet i modern stavning.

Synpunkter på häftet och dess utformning är välkomna.

Växjö i juni 1993

Erik Lindgren

Gravarne (Kungshamn)

En av de sex poststationer som öppnades inom Sunnervikens fögderi i samband med att kronobrevbäringsansvaret i Bohuslän fördes över på postverket med 1875 års ingång hamnade i Kungshamns socken och fick namnet Gravarne. Till föreståndare antogs handlanden Otto Hallenberg vid Sandbogen. Han fick 100 kr i årsarvode.

Posten befordrades till och från Gravarne med gående bud två gånger i veckan på sträckan mellan Amborseröds gästgivaregård och Gravarne. För denna transport tecknades ett kontrakt med Kristian Andersson, vilket gav honom en ersättning av en krona per mil. Postföringen anknöt i Amborseröd till en körpostlinje från Östeby över Tossene men ändrades efter hand i flera omgångar

Otto Hallenberg skrev den 28 september 1876 till poststyrelsen att ersättningsbeloppet var "alltför otillräckligt för det besvär och tidsförspilla som mig förorsakas". Han begärde fördubbling av beloppet men poststyrelsen prutade anspråken till 150 kr, något som Hallenberg fick finna sig i när han skrev under sitt nya kontrakt.

Vid planering för lantbrevbäring hade man ursprungligen tankar på att dra in poststationen i Gravarne och inrätta lantbrevbäring från Östeby, en sträcka på ca 45 km. Mot detta vände sig emellertid länsstyrelsen i Göteborg, när förslaget kommenterades i ett brev den 25 oktober 1878:

"Då Herr Kronofogden C A Nordvall upplyst att postväskan å linjen Östeby-Gravarne är så tung att den ej av gående person kan fortskaffas, och detta förhållande jämväl vitsordats av Herr PostDirektör Broberg, synes frågan om förändring av karrposten till lantbrevbäring å denna linje böra förfalla. Härjämte kan Konungens Befallningshavande icke underlåta att fästa Eder uppmärksamhet därpå, att Gravarne är medelpunkten för ett av de betydligaste storfiskedistrikter, äger en ypperlig, ofta anlitaad nödhavn, har lots-, fyr och tullstation, samt var under senaste vinter hugnad med betydligt sillfiske."

Beslutet att inte dra in poststationen i Gravarne kunde postdirektör Frans Broberg finna riktigt, när han den 18 september 1879 inspek-

terade bl a poststationen i Gravarne. Där hade under det senaste året sålts frimärken för 500 kr, vilket täckte kostnaderna såväl för poststationen som för postföringen.

Poststationen i Gravarne övertogs den 1 april 1888 av Amanda Christina Olsson. Årsarvodet hade nu stigit till 300 kr. Strax efter sekelskiftet måste hon på grund av giftermål formellt lämna över befattningen till maken, kustvakten Abraham Henrik Beijer, eftersom en gift kvinna inte var myndig på den tiden och därför inte heller fick inneha en befattning som poststationsföreståndare.

Den 1 april 1903 hamnade poststationen åter i en handlandes vård, nämligen Claes Albert Lysell. Innan denne trädde till, hade poststyrelsen avgjort en lokal fejd om var poststationen egentligen skulle ligga. Detta redovisar jag genom följande mycket korta sammanfattning av ett digert ärende.

Frågan om poststationens läge var uppe på en extra kommunalstämma med Kungshamns församling i Gravarne skolhus på själva julafton 1900. Då hade efter upprop av fyrktalslängden 542 röster avgetts för flyttning och 1068 mot flyttning. Poststationsföreståndare Amanda Olsson framhöll, att poststationen inte låg olämpligt utan dess läge var bra "omedelbart intill tilläggsplatsen för de postförande ångbåtarna och till följd därav en mycket trafikerad plats med apotek, fyra handlande och bagerirörelse". Poststyrelsen ansåg då ärendet inte böra föranleda till vidare åtgärd.

Medan lokala företrädare pläderade för olika lägen vid diskussioner sinsemellan, hann poststationen med oförändrat läge förvaltas av nyss nämnde kustvakt och till och med lämnas över till en tredje föreståndare, handlanden Lysell, som intog en helt neutral ståndpunkt.

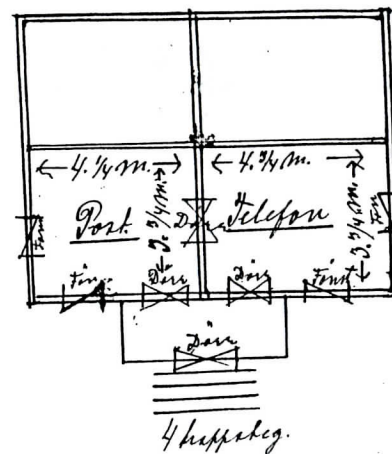
Ortens flyttglada falang kom in med en ny ansökan till poststyrelsen i april 1903 och begärde att "poststationen som bär sitt namn av Gravarne, snarast också måtte flyttas dit från det vida mindre, i församlingens utkant belägna Bäckeвик". Hilmer Johansson anmälde sig vilja bli föreståndare.

Clas Albert Lysell, som just från april månad blivit föreståndare, framhöll i sitt yttrande, att en flyttning skulle medföra att invånarna i Väjern skulle få ännu längre väg för sina postärenden om man biföll framställningen.

Riksdagsmannen och poststationsföreståndaren i Smögen, Carl Wallentin, förordade emellertid flyttningen. Han lanserade ännu en

aspirant på befattningen som föreståndare i det fall flyttning skulle beviljas, nämligen skepparen Per Hansson i Gravarne. Poststationen skulle då inrymmas i telefonstationen.

Detta böningshus ligger, enligt å kartan ovid noggrannhet uttaget, centralt mellan Smögen Adolfsens, Anton Nilssons (vid kyrkan) och N° 1/2 1. på udden.

I det digra målet om begärd flyttning av poststationen i Gravarne finns bland annat denna skiss som speglar tanken att låta post och telefon finnas intill varandra för trafikanterns bekvämlighet.

I det komplicerade ärendet valde postinspektören att resa till platsen. Han gjorde en rapport på tre maskinskrivna foliosidor till poststyrelsen och konstaterade bland annat att riksdagsmannen Wallentin, som förutom att vara poststationsföreståndare i Smögen också var ortens kronofogde, hade föreslagit poststationens flyttning utan någon motivering. Vederbörande landstatstjänstemän hade däremot på anförda grunder avstyrkt bifall.

Postinspektören framhöll, att man gående i sakta mak kunde "på 5 minuter tillryggalägga vägen mellan poststationen, belägen i Bäckeвик, och den plats i Gravarne, vilken anses utgöra samhällets centralpunkt".

Med ett förtäckt hot i slutet av brevet skyndade sig Wallentin att föreslå poststyrelsen en kompromiss. Den gick ut på att postverket skulle "anslå 100 eller 150 kronor för år till ett fruntimmer som var villigt

och lämpligt att sköta stationen för denna lön för ett par försöksår och på så sätt inrätta en ny station på fiskläget Gravarne och låta gamla stationen vara kvar".

Ärendet stöttes och blöttes och drog ut på tiden. På poststyrelsens begäran lämnade också landskansliet synpunkter i ett uttalande som daterades den 18 april 1904. Enligt detta hade inte sådana skäl blivit anförda som borde föranleda poststationens förflyttning. Slutet på visan framgår av poststyrelsens brev den 27 maj 1904 till postmästaren i Lysekil. En brevlåda uppsattes på den plats, dit man ville flytta poststationen och föreståndaren fick tre kronor extra per månad för att gå dit och tömma brevlådan.

Clas Albert Lysell, som också var auktionsförrättare, blev kvar som poststationsföreståndare i Gravarne i 26 år. Den 1 april 1929 tog Astrid Ingeborg Jonsson över. När hon flyttade till Edsvalla efter fyra år tog Helge Johansson över och fick efter 13 år uppleva att poststationen höjdes till postexpedition den 1 februari 1946. Därmed fick han titeln stationsmästare. Den flyttades 1961 till en fastighet vid Nygatan. Med oktober månads början 1963 ändrades postexpeditionens namn till Kungshamn. Efter Helge Johanssons pensionering 1972 blev Gunnar Bengtsson chef, från 1977 med ändrad terminologi som postmästare för "lokalpostkontoret". Prefixet "lokal" togs bort 1986, då alla fasta postanstalter med kundbetjäning började kallas postkontor. När detta skrivs i maj 1993 ansvarar postmästaren i Kungshamn för service till drygt 2200 hushåll.

Tossene

När postverket tog över ansvaret för kronobrevbäringen i Bohuslän öppnades med 1875 års ingång en poststation i Tossene. Änkeprostinnan Caroline Nyberg blev föreståndare med 150 kr i årsarvode. Sedan hon i ett brev till poststyrelsen den 5 november 1875 begärt detta höjt till 300 kr med avsägelse av befattningen vid eventuellt avslag, beviljade poststyrelsen den begärda förhöjningen.

Beloppet hade hunnit höjas till 400 kr om året, när Augusta Wilhelmina Emerentia Ekström tog över poststationen den 1 juli 1886. Den flyttades då från Tossene by till den mindre centralt befintliga lägenheten Haga. Därigenom fick många av socknens invånare längre väg att gå för att hämta och lämna post.

De nya förhållandena medförde klagomål i ett långt brev till poststyrelsen i september 1886. De klagande ville nu att en poststation skulle inrättas vid ångbåtsstationen Åby, varifrån postförande båtar hade förbindelse med Göteborg två gånger i veckan och med Uddevalla en gång i veckan. Som exempel på den sena postgången landvägen till Tossene nämndes att exemplar av tidningen Göteborgs-Posten som lämnades ut i Göteborg på tisdagsmorgonen inte kunde komma till Tossene förrän på lördagsförmiddagen. Det var i och för sig ingen skillnad om poststationen låg i Tossene by eller i Haga, men man blundade för detta faktum i sin iver att söka få poststationen flyttad till Åby med båtförbindelse.

Där skulle poststationen förutom med ångbåtar kunna få postlandvägen från Bärfendal på en knapp mils avstånd, menade man. Önskemålen om en poststation i Åby ansåg den klagande vara lika motiverade som att det fanns poststationer på vissa mindre platser inom länet, t ex Sämstad, Skredsvik och Norrkåla. Den sistnämnda poststationen blev (inom parentes sagt) indragen ett halvår efter att klagandenas framställning hade behandlats av poststyrelsen.

Postmästaren i Kvistrum Gustaf Emil Rundberg tillstyrkte bifall till klagandenas ansökan och anmälde att ångbåtskommissionären J Lundin på Varpet vid Åby var villig att bli föreståndare för en poststation där med 150 kronor i årsarvode. Han tyckte också att posten kunde befordras från Bärfendal till Åby på det föreslagna sättet.

Kronolänsmannen i Sotenäs härad avstyrkte emellertid bifall i ett långt yttrande och påtalade att den föreslagna nya postvägen inte var indelad till allmänt underhåll "och dessutom, på sommartiden, till hinder för trafiken utrustad med 26 grindar och icke indelad till snöskottning vintertiden". Han gick mera till personligt angrepp, när han i en separat skrivelse uppgav att postmästaren i Kvistrum i samråd med flera personer hade "stökat till med ett befängt förslag", vilket "bönder, torpare och backstugsittare samt annat lika klokt folk" hade förmåtts skriva under.

Inte oväntat höll kronofogden i Sunnervikens fögderi med sin länsman

och från landskansliet kom ett instämmande beträffande den föreslagna nya färdvägen för post från Bärfendal. Om en eventuell poststation i Åby uttalade länsstyrelsen att en sådan "ehuru icke av något oavvisligt behov påkallad, dock skulle för korrespondenterna i denna del av Sotenäs härad vara av stort gagn".

I poststyrelsen noterade handläggaren att den föreslagna nya poststationen under en viss del av året skulle stå utan förbindelse enligt länsmannens och kronofogdens yttranden. Resultatet blev också att poststyrelsen den 23 november 1886 ansåg att ärendet inte borde föranleda till vidare åtgärd. Någon poststationen med namnet Varpet blev aldrig inrättad.

Däremot fanns Tossene poststation kvar i Haga. Fröken Ekström fick sitt årsarvode höjt från 400 till 480 kr den 1 juli 1906 och avgick med ålderdomsunderstöd den 1 februari 1916. Då tog folkskolläraren Frans Emil Berg hand om poststationen som hamnade i skolan vid kyrkan. Där fanns den under drygt elva år och den 1 juli 1927 flyttades den till handelsboden med Jöns Oscar Johansson som föreståndare. Hans period blev kort och från den 1 mars 1928 skrevs kontraktet över på Ester Selma Charlotta Johansson. Hon blev vid arbetet till halvårsskiftet 1954, då Anders Birger Allan Björklund tog över. Han hade tidigare varit lantbrevbärare i Larv i Västergötland och poststationsföreståndare i Hamburgssund.

Med erfarenhet som poststationsföreståndare i Larv under tio år tog fru Elvi Björklund över poststationen i Tossene den 1 april 1957 och fick efter drygt tio år uppleva poststationens indragning med maj månads utgång 1967.

Brådal

I föregående avsnitt har jag berättat hur poststationen i Tossene inte låg i kyrkans närhet förrän skolläraren tog över 1916. Att den dessförinnan låg ca två km väster om kyrkbyn påtalade ett antal personer i Brådal i ett brev till poststyrelsen i augusti 1902. De begärde att få en egen poststation i Brådal utmed postvägen till Tossene.

Poststationsföreståndare Ekström i Tossene uppgav i sitt remissyttrande

att avståndet mellan Tossene poststation och socknens kyrka var 1 km 342 meter. Hon meddelade också att handlanden G A Pålson i Brådal höll postväska med Sandklefs poststation men hade inte något emot att en poststation öppnades i Brådal, och kronofogde Lundbom tillstyrkte bifall. Denne kunde i ett senare brev meddela att folkskolläraren K Gustafsson skulle vara lämplig som poststationsföreståndare.

Det kan synas underligt att även postinspektören i Göteborg i sitt brev till poststyrelsen den 22 januari 1903 hemställde om att en poststation skulle "den 1 nästkommande mars under benämning Lundal inrättas å hemmanet Brådal invid postlinjen Tossene-Gravarne mellan poststationerna i Bärfendal och Tossene, 6 kilometer från den sistnämnda".

Poststyrelsen var emellertid helt oförstående till behovet och meddelade postinspektionen i ett kort brev den 27 januari 1903 att framställningen avslagits. Det upprättade förslagskontraktet med folkskollärare Gustafsson återsändes.

Bärfendal

Ehuru socknen ligger utanför Sotenäs kommun har jag ansett det lämpligt att helt kort också beröra poststationen i Bärfendal i detta häfte. Trots länsstyrelsens tillstyrkan gick poststyrelsen inte med på att inrätta en poststation i Bärfendal vid 1875 års ingång, när postverket tog över ansvaret för kronobrevbäringen i Bohuslän.

Kommunalstämmans ordförande, komminister F R Sallander, erinrade i ett brev till poststyrelsen i november 1875 om de svårigheter som uppstått. Nu måste socknens fjärdingsman "*just som en fordomvarande kronobrevbärare fortskaffa posten en mils väg ända till och förbi kronobrevbärestationen i Tossene kyrkoby*". Men poststyrelsen var kallsinnig till önskemålen om en egen poststation inom socknen. Samma var förhållandet tre år senare, när önskemålen om bättre postservice konkretiserades på följande sätt i ett protokoll vid kommunalstämman i Bärfendals kyrka den 28 april 1878:

"Skulle hädanefter såsom hittills posten emellan poststationen Tyft (Östeby) och poststationen Tossene fortskaffas med åkande postbud så taga vi oss friheten anhålla det måtte poststation inrättas i Bärfendals

socken och föreslå till plats för densamma hemmanet Holma och till föreståndare där boende handlanden A J Andersson, vilken hitintills till vår fulla belåtenhet förestått vår enskilda poststation".

Detta hjälpte inte och även nästa försök, i december 1879, gjordes förgäves. Poststyrelsen ansåg att ärendet "ej för närvarande borde till vidare åtgärd föranleda".

På privat initiativ och på egen bekostnad hade församlingen sört för sin postgång. Men de dithörande problemen belystes i en ny framställning till poststyrelsen i april 1880. Där fick man nu gehör, men postmästare Gustaf Emil Rundberg i Kvistrum försökte diktera villkoren. Han ville

"att blivande poststationsföreståndaren skall åtaga sig att, antingen utan ersättning från Postverket eller mot ersättning av högst 25 kronor årligen sköta befattningen som föreståndare".

Sockenmännen tyckte att förslaget var "mindre tillständigt, helst Bärfendals poststation skall ersätta Bärfendals forna kronobrevbärarestation, vilken på sin tid kostat allmänheten kring 100 kronor årligen".

Detta och den följande skriftväxlingen retade upp postmästare Rundberg som nu avrådde poststyrelsen från att bevilja en poststation i Bärfendal. Han skrev:

"Mycket säkert vore att om poststation där komme till stånd skulle alla andra lika små och större socknar, vilka nu äro i saknad av sådan, genast ingiva anmälan som att även erhålla en".

Rundberg tillade att om den föreslagna poststationen ändå skulle komma till stånd, borde handlanden Andersson inte antas till föreståndare utan skollärare Carl Holmqvist. Så småningom blev det också denne som fick svinga datumstämpeln. Poststationen inrättades nämligen den 1 oktober 1880, sedan Holmqvist förbundit sig att förestå den under minst två år med ett så obetydligt årsarvode som 25 kronor.

När den försöksperioden var över, steg arvudet efter hand och blev till exempel från maj 1903 200 kr. Efter drygt ett kvarts sekel vid rodret efterträddes skollärare Holmqvist av A J Andersson. Poststationen hörde dock till de mindre och när lantbrevbäringsnätet byggdes ut efter andra världskriget kunde poststationen ersättas med ett effektivt rullande postkontor. Detta skedde i samband med övergången till högertrafik den 3 september 1967.

Olofsholm (Bohus-Malmön)

Det gick nära nog fem år efter första försöket att få en poststation på Malmön innan målet nåddes. I gengäld kan man säga att ett släktnamn kom att ingå i namnet. Poststationen kom nämligen vid inrättandet den 1 april 1881 att heta Olofsholm. Den sökandes fader hette Olof i förnamn, även kallad "Olle i Snurra".

Den sökande var således sonen Carl Johan Christiansson. Han framhöll i ett brev till poststyrelsen den 6 maj 1876 den betydliga sjöfart, fiskhandel och industri som bedrevs på ön. Sedan postmästare Oskar Linders i Lysekil avstyrkt framställningen i Carl Johans brev, beslöt poststyrelsen den 14 juli 1876 att den inte skulle föranleda någon åtgärd.

Men man gav inte upp och vid ett nytt försök i maj 1880 skickade länsstyrelsen ett brev till poststyrelsen med tillstyrkan av bifall. Denna gång gjorde postmästare Linders ett mycket långt remissyttrande. Avslutningsvis ansåg han sig kunna tillstyrka framställningen under förutsättning att någon ville vara poststationsföreståndare utan ersättning från postverket. Dessutom ställde han kravet att posten skulle överföras till Malmön utan kostnad för verket i däckad båt vid sådana tider då ångfartyg inte anlöpte ön.

Vid den fortsatta utredningen framhöll kronofogde C A Nordvall att en av postmästare Linders påtalad olägenhet med isläggning mellan Malmön och fastlandet inträffade sällan och endast undantagsvis kunde bli hindrande för posten.

I detta instämde landskansliet i ett brev till poststyrelsen den 6 november 1880. Samtidigt togs namnfrågan upp. Förväxling med Malmö i Skåne förutsågs och nu var namnen Stallen resp Tullboden på tal.

Postmästare Emil Rundberg i Kvistrum blev även inblandad i ärendet, eftersom posten landvägen skulle föras genom en del av hans revir. Han förordade i sitt brev den 16 februari 1881 att den eventuellt blivande poststationen skulle "få kallas Olofsholm enligt förslag av såväl Carl Christiansson som vederbörande kronolänsman".

Den 21 februari 1881 fattade så poststyrelsen beslut i frågan. Det var positivt och innebar att poststationen inrättades den 1 april 1881 med namnet Olofsholm. Föreståndare blev handlanden Carl Christiansson, till en början med 50 kronor i årsarvode. Posten till Olofsholm utgick två gånger i veckan från Amborseröds gästgivaregård, där postföraren mellan Östeby och Gravarne passerade.

Amborseröd—Olofsholm.							
(Gång- och roddpost.)							
(Från den 2 januari 1885.)							
M. O. L.	—	11,30	1,0	Amborseröds ggd (å lin. Östoby—Gravarne)...	S. O. F.	3,0	—
M. O. L.	2,0	2,0	0,2	Tullboden	S. O. F.	12,30	12,30
M. O. L.	2,30	—	1,2	Olofsholms poststation.....	S. O. F.	—	12,0

Den 20 januari 1883 skrev Carl Christiansson till poststyrelsen och sade upp sitt kontrakt men tillade sig vilja behålla befattningen med ett nytt kontrakt som gav honom 200 kr om året. Det blev som vanligt i liknande fall en remissbehandling av ärendet. Under denna meddelade landskansliet den 28 mars 1883 att "å Malmöns stenhuggeri, beläget 0,3 mil längre ut på Malmön, såväl förvaltaren F Solberg som handlanden Lindqvist erbjudit sig att mot det nuvarande arvudet av femtio kronor årligen övertaga ifrågavarande befattning; och för Landshövdingeämbetet, som icke har något att erinra emot Solbergs och Lindqvists lämplighet, föreslå, att, därest I skulle finna skäl att förflytta poststationen till Malmöns stenhuggeri, föreståndarebefattningen uppdrages åt förvaltaren F Solberg".

Detta kom till Christianssons kännedom och han skrev den 11 april 1883 till poststyrelsen och framhöll olägenheten med att flytta poststationen. Tf postmästare Ekström i Lysekil meddelade i remissärendet att ångbåtar inte lade till vid Malmöns stenhuggeri och vid föredragning den 19 april 1883 beslöt poststyrelsen om ett "nytt kontrakt å 150 kr med skyldighet att jämväl ombesörja posttransporterna". Beslutet innebar således att poststationen inte flyttades.

När chefskapet för poststationen övertogs 1902 av telefonstationsföreståndaren Herman Julius Börjesson, hade årsarvudet för postbestyret stigit till 300 kr inklusive tillägget för transporterna från ångbåtsbryggan till poststationen. Fröken Hertha Arvida Börjesson tog över i juni 1906 och fick från november 1915 årsarvudet höjt till 540 kr.

Namnet Olofsholm fick bestå länge, men den 1 maj 1938 ändrades det till Bohus-Malmön. Fröken Börjesson, som även skötte öns växeltelefonstation, fick då byta ut datumstämpeln. Hon blev kvar på sin post under mer än 46 år. Formellt avgick hon den 1 april 1953 då hon beviljades ett årligt understöd på 1800 kr. Någon annan pensionsform fanns då inte för postverkets avtalsanställda personal.

Från den 1 oktober 1952 vikarierade fru Nelly Maria Persson för fröken Börjesson och blev antagen till ordinarie föreståndare den 1 april 1953. Med 1970-talets förändringar kallades poststationen för postkontor, för vars service till omkring 230 fasta hushåll ansvaret övertogs av Linnea Adolfsson.

Smögen

"Det torde icke vara oskäligt, att det villkor fästes, att högre ersättning än den nu nämnda icke må framdeles fordras, vid äventyr att stationen då kan komma att indragas".

Det var ord och inga visor i avslutningen på brevet den 9 augusti 1884 från landskansliet i Göteborg till poststyrelsen. Det avhandlade ärendet gällde önskemål om en poststation i Smögen. Med Carl Wallentin som första namn hade ett 20-tal smögenbor undertecknat en framställning om att få en poststation. I brevet hette det bland annat:

"Säker och fullt pålitlig person finnes på platsen, som på det att denna för samhället viktiga angelägenhet måtte bliva verklighet, är villig överta poststationsföreståndarebefattningen mot ett arvode av 75 kronor och mot lika högt belopp finnes även lämplig och pålitlig person, som vill åtaga sig postbefordringen mellan Smögen och Gravarne".

Liksom landskansliet tillstyrkte postmästare Emil Öhrnell i Uddevalla framställningen, dock under samma förutsättning, nämligen "att för postens transport och stationens skötande utgitt ej bör överstiga 150 kronor per år, såsom förhållandet är vid Gåsö station".

Poststyrelsen beslöt att öppna poststationen med 1885 års ingång.

Det var bäddat för strid när den utnämnde poststationsföreståndaren Carl Wallentin mindre än ett halvår efter poststationens tillkomst begärde 50 kronor extra per år "för postens fortskaffande med ångbåtarna".

Poststyrelsen hänvisade till kontraktet och postmästare Gustaf Emil Rundberg i Kvistrum anförde bl a följande:

"Som dock ångbåtarna tillägga vid Wallentins egen brygga och alldeles invid knuten av den byggnad, däri poststationen är belägen, anser jag för min del, att han ej bort ifrågasätta någon ersättning för transporten".

Poststyrelsen hade i sin remisspåskrift erinrat om att fråga om poststationens indragning skulle uppstå, om årsersättningen krävdes höjd. Wallentin måste därför finna sig i avtalet, men två år senare sade han upp kontraktet till upphörande med 1887 års utgång.

Efter kontakt med länsstyrelsen kungjordes befattningen ledig genom pålysning i församlingskyrkan, men ingen anmälde sig villig överta arbetet för så låg årsersättning som 150 kronor. Bokhållaren A Odenberg erbjöd sig emellertid att fullgöra arbetet för 400 kronor om året. Kronolänsmannen föreslog samtidigt att poststationen skulle dras in och kunderna hänvisas till poststationen i Gravarne.

Länsstyrelsen delade inte uppfattningen att Smögens poststation kunde dras in och föreslog att Odenberg skulle antas till föreståndare. Det visade sig nu att Wallentin ändå var intresserad av att behålla befattningen. I tävlan med Odenberg satte han ned sina anspråk till 325 kr om året, medan Odenberg gick med på en prutning till 330 kr. Ett nytt kontrakt upprättades med Wallentin. Med efter hand bättre villkor blev han på sin post i 42 år.

Med 1927 års ingång tog Helge Wallentin över befattningen. Han kunde glädja sig åt att poststationen statushöjdes till en postexpedition den 1 februari 1946. Hans avtal upphörde och i stället fick han tjänstemannastatus som "stationsmästare" och senare tillgång till ett kontorsbiträde, Karin Olsson.

Ett försök från postledningens sida i slutet av 1960-talet att ändra postnamnet Smögen till Kungshamn 3 misslyckades, sedan en opinionsstorm gjort sin stämma hörd med besked. I Postens nya terminologi blev det ett postkontor i Smögen 1977 men projekt "Nät 92" ledde till att postkontoret överlämnades på entreprenad med 1993 års ingång. Rolf Bäckman i ICA Livs blev ansvarig för postservice till de drygt 700 fasta hushåll som har postadress Smögen.

Hunnebostrand

Det skulle gå två decennier efter att postverket tog över ansvaret för kronobrevbäringen, innan Hunnebostrand fick en egen poststation. En framställning år 1885 avlogs av poststyrelsen, sedan postmästare Rundberg i Kvistrum inte hade kunnat tillstyrka bifall. Föreståndaren för den då närmast liggande poststationen, änkeprostinnan Caroline Nyberg i Tossene, hade i sitt remissyttrande sagt, att eventuellt bifall skulle ge "Askumborna anledning till att även begära poststation i Askums socken". Här kan inskjutas att Askums socken senare blev väl hugnad med nya poststationer, som framgår av slutavsnitten i detta häfte.

I december 1892 kom en ny framställning från Hunnebostrand. Denna gång framfördes bl a rättviseskäl med följande ord:

"Inom hela Tossene socken med en folkmängd av 3360 personer finnes en enda poststation, nämligen Tossene, men inom t ex Tanums socken i angränsande fögderi med en folkmängd av 7343 personer befinnas ej mindre än fem poststationer, nämligen Tanum, Grebbestad, Havstenssund, Sandnäs och Kragenäs, samtliga belägna på ungefär 3/4 mil från varandra".

I Tossene hade Augusta Ekström efterträtt änkeprostinnan i juli 1886 som poststationsföreståndare. Hon tyckte liksom företrädaren att det inte fanns något behov av en poststation i Hunnebostrand och framhöll "att till Hunnebostrand ej leder någon till allmänt underhåll indelad väg, enär vid nyligen utagerad rättegång platsen ej ansetts vara av den betydelse att allmän väg dit bör anläggas".

Postmästare Rundberg i Kvistrum hade nu ändrat uppfattning under den tid som gått sedan han avstyrkte 1885 års framställning. Han skrev den 3 augusti 1893 till postinspektionen i Göteborg bl a följande:

"Under de 19 år, jag varit postförvaltare härstädes, har icke här förekommit någon framställning om poststations inrättande med så stora och talande skäl för sig som ifrågavarande".

Poststyrelsen biföll postinspektionens följande framställning och beslöt den 23 februari 1894, att en poststation skulle inrättas i Hunnebostrand den 1 april 1894 och en postföringslinje inrättas dit från Tossene med

tre turer i veckan. Mathias Olausson i Hunnebostrand fick kontraktet för den sistnämnda med en krona i ersättning för varje tur. Till föreståndare för den nya poststationen antogs handelsbiträdet Carl Otto Mattson. Han årsarvode blev 100 kronor.

Olausson hade tidigare under mer än två decennier skött privat postföring från bl a Tanum till Hunnebostrand och Överby prästgård, något som dock inte fanns dokumenterat i postverkets handlingar. Han var till åren kommen och överlät efter ett år postföringen till torparen Anders Christian Hansson i Mullekärr. Då såg han sig ur stånd att genom annat arbete kunna försörja sig och de sina och var således beroende av andras barmhärtighet. Hans framställning till postverket om att få någon avgångsersättning eller pensionsförmån ledde bara till beskedet att "de fastställda utgiftsstaterna" för postverket inte hade förutsett sociala behov av detta slag.

Red.
Den till Kgl. Maj. förskickta gärd
inkommen skrift har förr postfö-
raren & linier Fossons - Hunnebo-
strand Mathias Olausson i Hunne-
bostrands fiskeläge anhöllt, att han,
som var sjuklig och ålderstigen
samt befunne sig i mycket stor
omständighet, måtte erkänt ut-
gå mindre årlig pension eller en
gratifikation af postmedlen.

De emellertid & de för Post
fastställda utgiftsstaterna inte finnes
uppförd något anslag för sådant
ändamål, som det af sökanden för-
garatts, har K. M. funnit den gjorda
framställningen inte kunna beviljas,
hvarom Tit. har en förbemälda
Olausson underrättat. Åhlén be et
revider Gode följande,
Schlytters.
Boström.
Exp. d. 2/3 d. V. A.

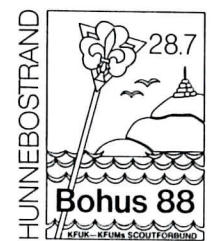
Detta är ett utdrag ur registratret för avgående skrivelser från poststyrelsen. Konzeptet, adresserat till postmästaren i Kvistrum, är daterat den 5 mars 1895.

Poststationen i Hunnebostrand övertogs i april 1903 av fröken Klara M S Olsson som i sin tur lämnade över till Johanna A Johansson efter exakt 25 år. Hon hade varit poststationsföreståndare i Nol under tiden oktober 1914 - mars 1928 och fick förflyttning till Hamburgsund från den 1 december 1935. Vikarier uppehöll befattningen i Hunnebostrand under en period med snabbt ökad rörelse. I februari 1938 blev poststationen statushöjd till postexpedition. Karl Torsten Lysell blev ny chef med titeln stationsmästare. Hans kontorsbiträde Gunhild Judit Kristina Carlefjord efterträdde honom som chef 1953, senare med tillnamnet Mattsson. Hon hade i sin tur en postkassör Inga Ahl. Tillsammans fick de uppleva 1970-talet omvälvande förändringar som medförde att postexpeditionen kallades postkontor. Inga Ahl blev postmästare efter fru Carlefjord men ansvaret för service till de ca 1500 hushållen övertogs senare av Kristina Karlsson.

Från 50-årsjubileet för Sotenkanalen den 13 juli 1985 har Inga Ahl bl a berättat följande för Postens personaltidning:

Sotenkanalens 50-års Jubileum blev en stor folkfest i Hunnebostrand med ungefär 10 000 besökare. Jubileet inleddes med en båtparad från Smögen med "Sotefjorden", byggd 1870, i täten, följd av "Soten", segelskutor, skolskepp, fiskeflottan från Kungshamn och alla turistbåtar. När alla anlät till norra kajen i Hunnebostrand, gick ett paratåg därifrån med musik och fanor till södra kajen, där landshövding Karl Frithiofsson höll tal. Hela södra samhället fylldes med människor. De etablerade handlarna i Hunnebostrand hade flyttat sin verksamhet till sjöbodarna längs södra kajen, där även arrangörerna och vi på Posten höll till. Vi sålde bl a vykort med minnespoststämpel, vilka hade mycket stor efterfrågan.

Arrangemang: Sotenkanalens 50-års jubileum, Hunnebostrand.
Arrangör: Hunnebostrands Idrottshallsförening.
Motiv: passagerarfartyget »Soten» passerar den öppnade bron vid sotenkanalen.
Adress: Postkontoret, Minnespoststämpel, »Sotenkanalen 50 år», 450 46 HUNNEBOSTRAND. (Gummistämpel Thtn 85:122)

Bovallstrand

Representanter för Bovallstrand med handlandena J E Henriksson och Alfred Carlsson i spetsen begärde i ett brev till poststyrelsen den 21 juli 1893 att få en poststation. Postmästare Rundberg i Kvistrum tillstyrkte bifall efter företagen undersökning, men poststationsföreståndare Augusta Ekström i Tossene ansåg inte den ifrågasatta stationen vara av behovet påkallad". Det ansåg inte heller kronofogden och poststyrelsen fann vid föredragning den 5 januari 1894 "förevarande framställning icke böra till vidare åtgärd föranleda".

Sökandena gav inte upp utan kom igen med en ny framställning den 15 juni 1895. Även denna gång ville postmästare Rundberg gärna se en poststation komma till i Bovallstrand, medan kronofogden anförde bl a: *"Med fäst at avseende på det stora antal poststationer som för närvarande finnas inrättade inom Sotenäs härads samt det jämförelsevis obetydliga avståndet mellan Tossene poststation och den nu föreslagna poststationen anser jag mig icke för närvarande kunna tillstyrka att poststation å Bovallstrand inrättas"*.

Det blev nu en långbänk av det hela under vilken postmästare Rundberg talade sig varm för en poststation, medan tanken på lantbrevbäring mellan Tossene och Bovallstrand växte fram. Denna möjlighet undersökte postinspektionen i Göteborg. I sin redovisning till poststyrelsen den 3 mars 1896 skrev postinspektör Otto Schütz bl a följande:

"Då emellertid dylik lantbrevbäring vid två särskilda tillfällen utbjudits till övertagande, utan att lägre anbud än 1 krona 50 öre för fullbordad färd fram och åter kunnat erhållas, anser jag mig böra vördsammast hemställa att de gjorda framställningarna för närvarande icke måtte till någon Kungl. Styrelsens åtgärd föranleda".

Så blev det också vid poststyrelsens föredragning den 11 september 1896. Två år senare kom andra intressenter in med en framställning till poststyrelsen. Vid den följande remissbehandlingen tillstyrkte poststationsföreståndare Carl Otto Mattson i Hunnebostrand. Postmästare Johan Albert Jonson i Lysekil fann vid den följande undersökningen

"att omkring hälften av de till Tossene adresserade breven varit avsedda för personer boende i Bovallstrand". Vid den fortsatta behandlingen uttalade Jonson den 11 februari 1899 bland annat följande:

"Må det i anledning av det sätt på vilket kronolänsman Ekström återigen strävar att kväva frågan om inrättande av poststation i Bovallstrand, tillåtas mig uttrycka min förvåning över att han kan tilltro sig bedöma den bättre än posttjänstemän, som, upprepade gånger hörde, naturligtvis satt sig noga in i ärendet, och som yttra sig i känsla av tjänstenansvar".

Postinspektören i Göteborg gick nu också i bräsch för en poststation. Med sin redovisning till poststyrelsen av ärendet i sin helhet den 11 april 1899 sände han ett förslagskontrakt för Anders Albin Berglund. Sedan poststyrelsen också fått bekräftelse från landskansliet i Göteborg om "önskvärdheten därav att en poststation varder inrättad i Bovallstrand" fattades beslutet att öppna poststationen den 1 juli 1899 med postföring genom båtarna. När seglationsperioden var över tillämpades i stället ett postföringskontrakt med Carl Edvardsson om postföring tre gånger i veckan mellan Tossene och Bovallstrand med en ersättning av 150 kr per år. Därigenom kunde postförbindelsen underhållas året om och dessutom förstärkas med båtpost under seglationsperioderna. En tanke på att låta poststationen endast hålla öppet under seglationsperioderna kunde därmed förfalla.

Handlanden Anders Albin Berglund fick 100 kr om året för sin befattning som poststationsföreståndare. Beloppet höjdes till det dubbla från och med april 1901. Berglund avled i april 1903 och änkefru Maria Charlotta uppehöll tjänsten tills Anna Gustafwa Gädda kunde ta vid den 8 april 1903. Hon efterträddes den 1 februari 1912 av Anders Wilhelm Henricsson. Denne beviljades begärt entledigande den 1 oktober 1946, då Anna Henricsson tog över. Hon fick pension den 1 augusti 1967 och Elvi Björklund blev nästa föreståndare.

I projekt "Nät 92" visade sig kassarörelsen inte vara hög nog för att låta postkontoret, som termen var från 1986, finnas kvar i postens egen regi. Det lämnades ut på entreprenad till ICA Tärnan och ingår därmed i den efter hand stora gruppen "Post-i-butik".

Todderöd

Det tog 18 år för invånarna i Askums socken att lyckas i sin strävan att få en poststation inrättad i Todderöd, sedan de gjort ett trevande försök år 1885. Det digra aktstycket i arkivet berättar om åtskilliga kommunalstämmor och misslyckade försök åren 1885, 1893 och 1897. Här skall endast en liten del av de omständliga turerna beröras.

1885 års framställning avslogs av poststyrelsen sedan postmästare Gustaf Emil Rundberg i Kvistrum uttalat, att Askums "hela byalag med kyrka och skolhus består endast av några få mindre lägenheter".

En begäran tre år senare om en poststation vid skolhuset i Todderöd avslogs sedan poststyrelsen "ej funnit skäl att frångå sitt i oktober 1885 fattade beslut". Även kommunalstämmorna i mars 1890, mars 1891 och december 1892 tog upp postfrågan, men nu kom man inte till skott förrän den 27 augusti 1893.

Då skrev kommunalstämmans ordförande C M Engblom till poststyrelsen bl a, "att den nuvarande å ön Malmön inom Askums socken befintliga postanstalten Olofsholm, vilken väl kan vara behövlig för innebyggare å ön, alls icke kan användas av övriga delen utav socknen, enär ön ligger utanför och på betydligt avstånd från fastlandsförsamlingen".

Men föreståndaren för poststationen i Tossene var negativ i sitt utlåtande om behovet av en poststation i Todderöd. Poststationsföreståndaren i Olofsholm förordade i första hand Örn som lämpligaste plats, om Askums fastland skulle beviljas en poststation. Poststationsföreståndaren i Gravarne, slutligen, tyckte inte att Askums socken behövde någon poststation men förordade närheten av Askums kyrka som lämplig plats, om en poststation ändå skulle inrättas.

Med dessa uttalanden var postmästare Rundbergs avstyrkande så att säga givet på förhand och kronofogden i Sunnervikens fögderi, O W Lundbom, menade, "att det för närvarande icke är behövt eller lämpligt att inrätta någon ny poststation inom Askums socken eller att förflytta poststationen å Olofsholm till Örn". Därmed fanns det ingen grund för poststyrelsen att besluta om poststationen.

En ny framställning i december 1896 gav samma dåliga resultat för sökandena. Poststationsföreståndare A Olsson i Gravarne motiverade den gången sitt avstyrkande med att en del Askums-bor kunde utnyttja poststationen vid Hunnebostrand. Denna hade inrättats ett par år tidigare.

Den 1 november 1896 hade postkontoret i Kvistrum degraderats till poststation och Gustaf Emil Rundberg hade flyttat till Simrishamn. Något negativt uttalande från hans sida av de slag, som präglat de tidigare framställningarna om en poststation i Todderöd, var således inte att förvänta när intressenterna nu kämpade vidare. Mera om Gustaf Emil Rundberg finns för övrigt att läsa i posthistoriskt häfte nr 95, "Posthistoria från Tunge härad".

I den nya organisationen var det postmästare Johan Albert Jonson i Lysekil som kanske bäst kunde uttala sig. Han tyckte i sitt remissvar att behovet av en poststation inom Askums sockens fastland blev "allt mer och mer trängande sedan under de senare åren stenhuggeriverksamheten betydligt utvidgats, varigenom folkmängden och i följd därav korrespondensen i anseelig grad ökats". Han föreslog att den ifrågasatta poststationen skulle inrättas vid ångbåtsstationen Örn.

Postinspektören i Göteborg upprättade ett förslagskontrakt med skolläraren O A Blomén om att förestå den tänkta poststationen Örn, men poststyrelsen avslag framställningen. Detta torde ha berott på att landskansliet i ett brev en 18 oktober 1897 till poststyrelsen uppgav sig "icke anse inrättandet av ytterligare en poststation inom Askums socken vara av verkligt behov påkallat".

En ny framställning 1903 fick gehör. Postinspektionen i Göteborg anförde den gången, "att det skulle vara lämpligt och för orten behövt att poststation inrättades icke allenast vid Örn utan även i Askums kyrkoby".

		Sandklef—Gravarne.				
		(Från den 1 november 1903.)				
S. O. F.	—	5,0	1,3	Sandklefs poststation (vid Häby kyrka)...	S. T. Th. 10,15	—
S. O. F.	6,35	6,50	1,4	Berfendals poststation	S. T. Th. 8,25	8,40
S. O. F.	8,35	8,50	0,9	Tossene poststation (Haga).....	S. T. Th. 6,25	6,40
S. O. F.	10,0	10,15	0,3	Todderöds poststation.....	S. T. Th. 5,0	5,15
S. O. F.	10,35	10,35	1,1	Amborseröds gästgifvaregård	S. T. Th. 4,40	4,40
				(Häremöllan gångpost.)		
S. O. F.	1,5	—	5,0	Gravarne poststation	S. T. Th. —	2,10

Den tidtabell som tillämpades från och med november 1903, när poststationen i Todderöd öppnades, visar att poststationen låg utmed postföringsvägen mellan Sandklefs poststation vid Häby kyrka och Gravarne.

Ett kontrakt upprättades sålunda med folkskollärare Alfred Källander om att sköta poststationen med namnet Todderöd i Askums kyrkby med 100 kr i årsarvode. Poststationen öppnades den 1 november 1903 och visade gott resultat från första början. Enligt upptagen statistik såldes frimärken vid poststationen för 765 kronor under första verksamhetsåret. Det räckte för att eliminera eventuella tankar på poststationens snara indragning.

Den 1 juli 1907 övertog fröken Ellen Arvida Källander poststationen i Todderöd. Under drygt 25 år skötte hon sysslan mönstergillt och när hon avgick ("på papperet" den 1 oktober 1932 men i verkligheten med ledighet ett år tidigare), då tog Lucia Elisabeth Thorwald vid. Hon hade varit postbiträde i Smögen under ett halvår och sedan i stor utsträckning vikarierat för fröken Källander i Todderöd. Med 1941 års ingång överlämnade hon poststationen till Kerstin Majken Kristina Persson. Hennes efterträdare blev den 1 oktober 1954 Alice Viktoria Evelina Karlsson. När poststationen i Todderöd drogs in med maj månads utgång 1967, blev fru Persson föreståndare för den i Näset belägna poststationen med namnet Kungshamn 2 (tidigare kallad Hovenäset).

Örn

Om hur kampen för en poststation i Todderöd till sist kom att samordnas med kampen för en poststation i Örn har berättats i föregående avsnitt. I sin slutliga framställning till poststyrelsen i detta ärende skrev tf postinspektör Viktor Ohlson i Göteborg bl a följande den 22 september 1903:

"Ehuru Örn, där ångbåts- och telefonstation redan finnas och dit ortens egentliga affärsverksamhet synes vara förlagd, företrädesvis borde ifrågakomma vid bestämmande av platsen för ytterligare en poststation inom socknen, hyser jag emellertid den övertygelsen, att en poststations inrättande därstädes, utan att en annan poststation samtidigt öppnas i Askums kyrkoby, omedelbart skulle framkalla lika enständiga krav på enahanda förmån för själva kyrkobyen".

Till redovisningen fogade postinspektionen bl a ett förslagskontrakt med handlanden Georg Alfred Engberg som avsåg skötseln av poststationen i Örn mot 100 kr i årsarvode, däri inbegripet ersättning för posttransporter till och från postförande ångfartyg. Poststyrelsen biföll

framställningen vid föredragning den 25 september 1903 och med november månads ingång hade Örn-bornas dröm blivit verklighet.

				Amborseröd—Olofsholm.					
				(Gång- och roddpost.)					
				(Från den 1 november 1903.)					
S. O. F.	—	10,50		Amborseröds gästgivaregård [å linien Sandklef	S. T. Th.	3,40	—		
			0,3	—Grafvarne (446)]					
S. O. F.	11,30	11,45	0,6	Örns poststation	S. T. Th.	2,45	3,0		
			0,5	Tullboden					
S. O. F.	2,0	—	0,5	Olofsholms poststation (å Malmön)	S. T. Th.	—	12,30		
			1,2						
				Den här post får ej afföras från Amborseröd förr, än posten från Sandklef (446) anländt.					

Amborseröds gästgivaregård var redan före tillkomsten av poststationen i Örn utgångspunkt för en postföringslinje till Olofsholm. Den nya tidtabell som gällde från den 1 november 1903, visar att poststationen i Örn hade tillkommit.

En uppföljning av rörelsen vid båda de nya poststationerna inom Askums socken gjordes med hjälp av statistik. Om denna hade varit nedslående skulle man ha tagit poststyrelsens beslut under omprövning. När postinspektör Otto Schütz redovisade statistiken till poststyrelsen den 5 december 1904, skrev han bland annat följande:

"Av berörda uppgifter täcktes Kungl. Styrelsen inhämta, att beloppet av åtgångna frankotecken under tiden 1 november 1903-31 oktober 1904 utgjort vid poststationen i Örn över 1300 kronor och vid poststationen i Todderöd över 700 kronor, vadan skäl torde förefinnas för desammas hållande i verksamhet fortfarande".

Handlanden Georg Alfred Engberg fick från den 1 april 1905 sitt årsarvode för postsysslan höjt till 300 kr. Detta belopp gällde också den 1 maj 1914, när handlanden Frans Hjalmar Kristensson efterträdde honom. Denne blev kvar som poststationsföreståndare till och med 1947, vid vars slut han avgick, 73 år gammal. Han följdes av Ingrid Selma Axelsson. När hon avgick vid 1966 års slut, hölls befattningen vakant under fem månader och den 1 juni 1967 var sagan all för poststationen i Örn.

Hovenäset

Askums socken skulle snart nog få ännu en poststation. En första framställning i april 1904 om poststationen var föga underbyggd och kronolänsmannen ansåg i sitt yttrande den 16 juni 1904 att "då för postbefordringen mellan Näset och poststationen i Gravarne för

närvarande är anställd lantbrevbärare, Näsets befolkning är för sin korrespondens därmed på ett fullt tillfredsställande sätt tillgodosedd".

Det blev naturligtvis avslag på högsta instans den 28 juli 1904, sedan postmästare Jonson i Lysekil i sitt yttrande hade visat sig dela länsmannens uppfattning.

Nu förstod man i Näset att motiveringar behövdes. Efter en extra stämma skrev Joakim Carlsson på municipalsamhällets vägnar till postmästaren i Lysekil redan fem veckor efter delgivning av det negativa beslutet. Nu ville man att posten skulle komma till Näset via den knappt årgamla poststationen i Örn i stället för från Gravarne och att en poststation skulle inrättas i Näset. Fiskaren Adolf Olsson var villig att sköta den för 80 kronor om året.

Efter att ha gjort upp ett förslag till omorgansan av postgången i området fann postmästaren i Lysekil, att merkostnaden för den begärda poststationen skulle bli låg i förhållande till vad postdistributionen då kostade. Hans förslag gick ut på indragning av lantbrevbäringen från Gravarne, inrättande av gångpost från Örn till Näset och en liten prutning av den tillämnade poststationsföreståndarens arvode. Han föreslog att den nya poststationen skulle kallas Hovenäs, men på förslag av poststationsföreståndare Engberg i Örn fick den namnet i bestämd form. Namnet Hovenäs i obestämd form förekom nämligen som underadress till korrespondenter vid Örns poststation.

Efter tillstyrkan av kronofogde Lundbom i Uddevalla beslöt poststyrelsen den 2 december 1904, fyra månader efter sitt avslag på den första framställningen, att poststationen med namnet Hovenäset skulle inrättas den 1 april 1905 "i det på östra stranden av Kleve Kilen belägna fiskeläget Näset". Som postförare från Örn antogs fiskaren Johan Henrik Mathiasson. Han skulle utföra uppdraget sex gånger i veckan mot en ersättning av 150 kronor för helt år räknat. I kontraktet fanns också en bestämmelse "om skyldighet för entreprenören att tillhandahålla lämplig och säker farkost". Det var nämligen avsett att befordra posten således "så ofta ske kunde".

Örn—Hovenäset. (Gång- eller roddpost.) (Från den 1 april 1905.)					
—	9,15	0,5	Örns poststation	M. T. O. Th. F. L.	8,30
10,45	—		Hovenäsets poststation (Näset).....	M. T. O. Th. F. L.	7,0

Gång- eller roddpost angavs som alternativ i den tidtabell som tillämpades från den 1 april 1905 när poststationen med namnet Hovenäset inrättades.

Till föreståndare för poststationen i Hovenäset antogs fiskaren Adolf Olsson, boende i n:r 62 Hovenäs Näs, med 75 kronor i årsarvode. Med efter hand bättre villkor blev han kvar vid sin post till och med juni 1937. Han följdes då av Ester A Josefina Olsson. När hon fick pension från 1967 års ingång, tog Alice Viktoria Evelina Karlsson över. Hon hade då varit poststationsföreståndare i Todderöd sedan oktober 1954. Samtidigt med hennes tillträde ändrades namnet på poststationen i Hovenäset till Kungshamn 2. Efter hennes död i april 1969 hölls befattningen vakant tills Barbro Börjesson kunde ta över ett år senare. Hon hade bl a varit föreståndare för poststationen i Bokenäs sedan oktober 1957.

Poststationen Kungshamn 2 drogs in med mars månads utgång 1981. Under en övergångsperiod fanns en ersättningsanordning i form av ett postställe, som betjänades av lantbrevbäraren. Detta drogs in efter tre år och sedan april 1984 betjänas berörda kunder helt med lantbrevbäring, liksom fallet är med dem som tidigare hade tillfälle att anlita poststationen i Väjern.

Fisketången

Handelsföreståndaren Gerhard Frithiof Fredin antogs till föreståndare för den poststation som öppnades med 1914 års ingång med namnet Fisketången. Han efterträddes den 1 september 1917 av fiskaren Hilmer Olenius Hansson som uppehöll befattningen i något mer än 20 år. Rut Inez Rebecka Carlsson tog över den 1 april 1938 och kom att överträffa företrädaren i fråga om tjänstetid. Hon var nämligen kvar som föreståndare för poststationen "to the bitter end". Poststationen drogs in den 1 april 1962 (diarienummer Dt 324/62).

Väjern

Vid en extra kommunalstämma den 12 maj 1918 beslöt man att begära en poststation i Väjern. Invånarna var då hänvisade till poststationen i Gravarne för sina postärenden.

Postmästaren i Munkedal ansåg vid det tillfället att sökandenas önskemål skulle kunna tillgodoses genom att de fick ta emot och skicka post genom en lösväska via Hunnebostrands poststation. Efter postdirektionens avstyrkande beslöt poststyrelsen att inte bifalla framställningen.

Efter en förnyad framställning tio år senare beslöt poststyrelsen att inrätta s k stationär lantbrevbäring i Väjern och anställde Ragnhild Gunilla Davidsson från den 1 november 1929. Beteckningen stationär lantbrevbärare byttes efter några år ut mot postombud. Dessa fick inte några egna datumstämplar under de första åren, men när sådana stämplar väl började graveras, var det inte aktuellt att göra någon sådan för Väjern.

Postombudet hade nämligen redan efter två år visat sig vara så väl utnyttjat att det kunde bytas ut mot en poststation. Ragnhild Gunilla Davidsson fick sålunda titeln poststationsföreståndare från och med den 1 oktober 1931. Mindre än två år därefter var en besparingskampanj på gång på grund av det trängda ekonomiska läget under depressionstiden. Poststyrelsen hade den 27 april 1932 skrivit till samtliga postdirektörer och begärt vissa uppgifter om poststationer som sålde frimärken för högst 500 kronor om året.

Undersökningen visade att postdirektören i Göteborg hade 16 sådana poststationer inom sitt område. Däribland fanns poststationerna Nyhyttan, Skillingsmark, Svensbro, Midskog och Tingvalla för att nu nämna dem som gav allra sämst resultat. Väjern var också uppsatt på förteckningen över olönsamma poststationer. Där angavs för Väjern en årsförsäljning av frimärken på 215 kronor.

Naturligtvis prövades varje poststation noga av postdirektionens tjänstemän. Det fanns förklaringar till de låga siffrorna eller motiveringar för att bibehålla poststationerna trots dåliga resultat.

Svensbro var t ex en järnvägsknutpunkt och där behövdes poststationen för förvaring av transitpost och för posttransporter. Poststationen i Skillingsmark ansågs bära bibehållas "såsom varande gränsstation mot Norge". Fler andra poststationer ville postdirektionen ha kvar för att vinna erfarenhet "beträffande rörelsens tendenser åt ena eller andra hållet". I Nyhyttan, där poststationsföreståndaren bara hade sålt frimärken för 259 kronor, visade det sig vid undersökning att folket på gårdar som fanns nära poststationen, brukade köpa sina frimärken vid postkontoret i Filipstad. För Väjern, slutligen, anförde postdirektionen följande:

"Beträffande Väjern är uppbördssiffran, 215 kronor, i Styrelsens uppgift missvisande därigenom, att poststationen, som inrättades den 1 oktober 1931, undersökningsåret sålunda endast varit i verksamhet under ett kvartal".

Sedan poststyrelsen tagit ställning till postdirektionens redovisning bestämdes, "att de poststationer inom västra distriktet, varom nu är fråga, skola t v bibehållas".

Först ett halvt sekel senare kunde planerna på indragning förverkligas som ett naturligt led i den strukturförvandling som tiden efter andra världskriget medförde. Poststationen hade dessförinnan hunnit byta chef två gånger med Marianne Berndtzen (1957-1959) och Britt Storm från och med 1959. Det var med utgången av mars 1981 som datumstämpeln i Väjern användes officiellt för sista gången.

En övergångsarrangemang fanns emellertid genom att lantbrevbäraren gjorde ett uppehåll under turen och betjänade kunder vid det s k poststället. Denna extra service upphörde med utgången av mars 1984.

Litteratur om post- och samhällshistoria från Bohuslän

Denna sammanställning är en förteckning över alla tillgängliga publikationer i skriftserien om posthistoria som berör Ö län.

Publikationsnummer samt bok- eller häftestitel	län	Pris kr
13. Humlegubbar (Udda utveckling för posten i skilda delar av Sverige)		70
75. Posthistoria från Valla socken på Tjörn i Bohuslän	Ö	15
93. Posthistoria från Inlands Nordre härad	Ö	25
94. Posthistoria från Inlands Södre härad	Ö	20
95. Posthistoria från Tunge härad	Ö	20
96. Posthistoria från Lane härad	Ö	20
97. Posthistoria från Tanums härad	Ö	20
98. Posthistoria från Bullarens och Sörbygdens härader	Ö	20
99. Posthistoria från Kville härad	Ö	25
100. Guide för post- och samhällshistoria från mer än 2000 orter		40
123. Poststationer vid järnvägen Uddevalla - Herrljunga	Ö P R	20
177. Posthistoria från Vette härad i Bohuslän	Ö	20
202. Något om Posten på Västra Orust	Ö	30
203. Posthistoria från Sotenäs kommun	Ö	25
204. Posthistoria från Östra Orusts härad	Ö	30